

18/1 Føllingstad

Martin Føllingstad (1838-1928) var sønn av Mette Marie Olsdatter Kolberg (1799-1881) og Ole Olsen Føllingstad (1803-1882). De øvrige barna var Oline, f. 1825, Johanne, f. 1827-), Helene, f. 1829, Elise, f. 1832, Ole, f. 1832 og Marte Maria, f. 1841. Gardbrukeren valgte i 1837 å selge Føllingstad. Mange av familiemedlemmene reiste til USA, Johanne i 1853 og Elise i 1854. Martin, Marte Maria og foreldrene reiste ut i 1858. Martin og Elise kom tilbake tidlig på 1890-tallet. Martin hadde lagt seg opp penger, slik at han kunne kjøpe farsgården som ikke rakk å ta over før reisen til USA. Så vel Martin som Elise, eller Lisa som hun kalte seg, var ugifte.

Føllingstad ble etter Ole Olsens tid på gården utsatt for urimelig mange eierskifter.

1840-1844 Gudbrand Olsen Viger fra Søndre Land

1844-1847 Erik Skonnord fra Snertingdal

1847-1877 Jacob Larsen Austdal fra Snertingdal

1877-1892 Torgeir Torgersen Kongsrud fra Nes

1892-1896 Martin Føllingstad

1896-1900 Even Skonhovd

1900-1917 Laurits Andreassen Fremstad

1917-1918 Lars Huse

1918-1920 Gudbrand Teslo fra Brandbu

Anton Vårnes kjøpte Føllingstad i 1920 og gården er fortsatt i familiens eie.

Laurits Fremstad (1868-1933)

Martin Føllingstad beholdt gården bare i fire år før han i 1900 solgte til Laurits Fremstad fra Søndre Land. Laurits Fremstad (1868-1932) var sønn av husmannsfolkene Helene Svendsdatter og Andreas Larsen på Fremstad i Fluberg. De hadde mange barn og flere av dem søkte lykken i Vardal. Laurits Fremstad giftet seg med Karen Løken (1865-1933) fra hjembygda. Hun var søster av Ole Løken som kjøpte Hage. Karen og Laurits fikk ikke egne barn, men tok til seg Kristine, f. 1900. Martin Fremstad (1878-1963) giftet seg med Karine Smestad (1877-1963) og ble gardbruker på Smestad. De fikk ni barn. Julius Fremstad (1885-1979) giftet seg med Helga Børesdatter (1888-1957) i Nedre Frydenlund og ble gardbruker der. Helga og Julius fikk 11 barn.

Martin Føllingstad (1838-1928)

Martin Føllingstad reiste til USA i 1858 og kom tilbake i 1890. Da hadde han lagt seg opp penger nok til å kunne kjøpe Føllingstad, som han kun eide i fire år. Han bodde på gården til han i 1911 nok en gang reiste til USA. Han kom tilbake til

Norge en gang på 1920-tallet. Martin døde i 1928 og etterlot seg et testament som skapte stor oppmerksomhet. Det inneholdt bestemmelser om økonomisk støtte til to bruk som var solgt unna garden. Resten skulle gå til trengende i Vardal som *«ved ulykkestilfelle eller på lignende måte er satt ut av stand til å greie seg selv»*. For dette formålet ble det opprettet et legat. Etter Føllingstads død virket det umulig å finne igjen det originale testamentet, men det forelå en avskrift. Det oppsto dermed en usikkerhet om hele saken med behørig behandling i norsk presse. Beløpet som skulle gå til legatet var vurdert til 50 000 kroner som tilsvarte kjøpesummen da Føllingstad skiftet eier i 1921. Det må ha vært størrelsen på summen som skapte slik oppstandelse. Etter få uker ble det ettersøkte dokumentet gjenfunnet og saken henlagt. Martins søster, Elise, hadde også returnert fra USA med penger. I likhet med broren opprettet hun et legat med samme formål. Legatene ble senere slått sammen. Legatet er fortsatt i live og yter støtte til sitt formål.

Anton Vårnes (1856-1933)

Anton Julius Vårnes var sønn av Johanne Maria Andreasdatter og Andreas Johannessen som var gardbrukere på Vårnes i Vardal. Anton var ikke eldste sønn og måtte derfor ut av redet. I 1891 var han bosatt på Indal i Vestre Toten. Av en firmameddelelse dette året framgikk det at han drev handelsvirksomhet innen jernvare i Molde. Han bekjentgjorde da at han hadde meddelt prokura til Sigvard Nyland som senere tok over forretningen. Anton var gift med Berte Marie Larsdatter (1862-1933) fra Sveen i Redalen. De fikk åtte barn. Det ble den nest yngste, Alfred Vårnes (1901-), som i 1933 ble gardbruker. Han giftet seg med Ragnhild Laupsa (1899-) og de fikk datteren Ragnhild, f. 1939, som tok over Føllingstad.

Føllingstad bureisningsfelt

Alfred Vårnes tok over Føllingstad i 1933. På grunn av økonomiske problemer tok han overfor Vardal kommune initiativ til å avstå et areal av garden til bureisningsfelt. Partene kom til enighet og det ble opprettet en avtale med håndgivelse som skulle utløpe 1. januar 1935. Situasjonen for gardbrukeren bedret seg ganske raskt, og han fant ut at han ikke trengt å avstå areal allikevel. Kommunen anla rettssak, som Vårnes tapte. Dermed ble et felt på 600 mål ekspropriert for utparsellering til bureisningsbruk.

Sølvfest Svendsen skrev en artikkel i årbok for Gjøvik 1988 der han forteller om hvordan bureiserne kom i gang: *«Det fantes ikke vei fram til feltet. Bureiserne lånte en sagbenk av Vardal kommune som de selv dro på skaren, samt en bensinmotor til trekraft for saga. Grovmaterialer til alle seks (brukene) ble saget*

på samme sted. Elektrisk kraft kom først i 1946. Samtlige fikk låne 7000 kroner i Staens Landbruksbank pluss 3000 kroner med Vardal kommune som garantist. Dette beløpet skulle kommunen trekke ved dyrkningsbidrag. Kommunen bevilget bidrag til grøfting og nydyrking. God hjelp fikk bureiserne idet Grande driftskredittlag for småbrukere (senere driftskredittkassen for jordbruket) ble startet i 1937. Laget skulle gi rimelige lån til innkjøp av dyr og redskap, og her igjennom lånte de 400 kroner for innkjøp av treskeverk. Husbygging ble utført sommeren 1938 og vinteren 1938/39. En av bureiserne fortalte at han satte bort bygging av begge husene til to av bygdas snekkere for 1800 kroner. Den første redskapen hos de fleste var stubbebryter. Ingen hadde hest før 1939 som var første gangen de fikk litt avling. Første kua kom også 1939, en liten telemarksku, kjøpt av en fekar fra Valdres for 250 kroner. Den ble betalt i rater. Sommeren 1939 hadde de fleste 8-10 dekar jord, og fikk derved en del foring. Mjølkelevering til meieriet kom i gang vinteren 1939/40. Melka måtte fraktes over skogen og ned til hovedveien, en strekning på en til to kilometer».

Brukene og de første brukerne på Føllingstadvfeltet var:

18/19 Skaugom	Martha og Konrad Foss
18/17 Løvrud	Borghild og Martin Dalen
18/18 Løvstad	Olemine og Jørgen Odnæssveen
18/22 Landheim	Bergljot og Martin Roland
18/16 Haugstad	Martha og Arne Haugom
18/22 Røysli	Anna og Peter Mellomberg